

بررسی عوامل اجتماعی پدیده خشونت در بین جوانان

زهرا حضرتی صومعه^۱

حسین اسدی^۲

سید مالک صادقیان^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۱/۳/۱۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۱/۶/۸

این تحقیق با هدف بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش جوانان ۱۵ تا ۲۹ ساله شهر ایلام به خشونت در سال ۱۳۹۱ صورت گرفته و برای چارچوب نظری از نظریه های جامعه شناختی در دو پارادایم اثبات گرا و بر ساخت گرا و نظریه پردازانی نظیر: باندورا و ساترلند، برگس، ایکرز و بکر استفاده شده است. روش تحقیق حاضر، توصیفی و از نوع پیمایشی است. جامعه آماری آن، جوانان سنین ۱۵ تا ۲۹ ساله ی شهر ایلام به تعداد ۷۶ هزار و ۷۹۶ نفر بودند. با استفاده از فرمول نمونه کوکران، حجم نمونه ۴۰۰ نفر تعیین شد. روش نمونه گیری چند مرحله ای بود که ابتدا از طریق نمونه گیری مطابق متناسب با حجم اقدام شد. آن گاه برای انتخاب افراد از روش تصادفی ساده نیز استفاده گردید. ابزار اصلی پژوهش حاضر پرسشنامه و ابزار تکمیلی مراجعه به کتابخانه بوده، در این تحقیق پرسشنامه دارای اعتبار سازه ای و مقدار آلفای کرونباخ محاسبه شده برای ضریب پایایی ۸۵ درصد بود. نتایج و یافته های تحقیق نشان داد که متغیرهای «پایگاه اقتصادی-اجتماعی، قربانی خشونت بودن، برچسب خشونت خوردن و باورهای مشوق به خشونت با خشونت جوانان رابطه مستقیم و معنا داری داشتند.

واژگان کلیدی: پدیده خشونت، جوانان، پایگاه اقتصادی-اجتماعی، قربانی خشونت و باورهای مشوق خشونت

^۱ استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تاکستان

^۲ استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد آشتیان

^۳ کارشناسی ارشد جامعه شناسی (نویسنده مسئول)

مقدمه

کشور ما و به تبع آن استان ایلام، صاحب یکی از جوان ترین جمعیت هاست، به طوری که نزدیک به نیمی از افراد آن کمتر از نوزده سال و حدود دو سوم کمتر از ۳۵ سال سن دارند. این ارقام خود بیش از هر چیز بیانگر ضرورت توجه جدی و فوری به امور جوانان و برنامه ریزی علمی و دقیق برای آموزش و پرورش بهینه، اشتغال مفید، مولد و به ویژه انتقال هنجارها و ارزش های فرهنگی به آن هاست. متأسفانه امروزه شاهدیم که ناهنجاری های رفتاری جوانان روز به روز گسترده تر می شود و نرخ بزهکاری، خشونت و قانون شکنی های آن ها پیوسته فزونی می یابد. از این رو، باید به منظور شناخت و شناسایی علل و عوامل مهم و تأثیرگذار خشونت در بین جوانان حرکت منسجمی صورت گیرد تا کارگزاران، خانواده ها و مردم با درک واقعیت ها و رفع موانع، در راستای سلامت نسل جوان -به عنوان نیروی رشد و توسعه کشور - گام های عملی مؤثری بردارند. این تحقیق سعی دارد به بررسی عوامل اجتماعی گرایش جوانان شهر ایلام به خشونت بپردازد.

بیان مسأله

جوانی بهار زندگی انسان ها و بهترین فرصت برای خودسازی، پویایی و سازندگی در عرصه های فردی و اجتماعی است و جوانان ارزنده ترین ذخایر و سرمایه های جوامع انسانی به شمار می آیند. از این رو، رشد، تعالی و پیشرفت هر کشور در گرو برخورداری از نسل جوان سالم، سرزنده، شاداب، خلاق، مبتکر و نوآور است.

بررسی وضعیت جمعیت و روند تحولات بین المللی نشان از تأثیر بالای قشر جوان در مقوله های مختلف فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جوامع مختلف دارد. در واقع، این نتیجه نشان داد که لازم است مسأله ی جوانان در دستور کار همه ی دولت های جهان قرار گیرد.

تا آن جا که تاریخ نشان می دهد افراد به دلایل گوناگون با یکدیگر، درگیری های خشونت آمیز داشته اند؛ اما در جوامع امروزی خشونت به شکل های مختلف آن به یک معضل اجتماعی و به عنوان بخشی از رفتار معمولی تبدیل شده است (محسنی تبریزی، ۱۳۷۹: ۱۹۴).

خشونت جوانان یکی از قابل رؤیت ترین اشکال خشونت در جامعه است، روزنامه‌ها و رسانه‌های خبری، سراسر جهان، روزانه خشونت باندها در مدارس و جوانان در خیابان‌ها را گزارش می‌کنند. تقریباً در همه جا قربانیان و عوامل اصلی خشونت نوجوانان و جوانان هستند (Kurg. EG,2001: 104). آریلاستر عمل خشونت آمیز شامل: صدمه، آسیب یا خسارت به انسان یا غیر انسان و یا یک شیء است (bassant,1999:6). گلاسر (۱۹۹۹) معتقد است خشونت به مجموعه‌ی عامل جرم و قربانی اطلاق می‌شود و بنابراین، ممکن است به عنوان یک پاسخ جسمانی به شخص دیگری تعریف شود. کشور ما یکی از جوان ترین کشورهای دنیاست. در یک طبقه بندی کلی، بیشتر کشورهای جهان سوم جمعیتی جوان دارند، و کشورهای توسعه یافته غالباً جمعیتی مسن و کهنسال دارند (آشفته تهرانی، ۱۳۷۵: ۷۵).

شهر ایلام با داشتن ۷۶ هزار و ۷۶۹ هزار نفر جوان (۳۸ هزار و ۸۰۳ نفر دختر و ۳۷ هزار و ۹۹۳ نفر پسر) از جوان ترین شهرهای استان به شمار می‌آید (گزارش سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۴: ۲). اکنون، باید توجه کرد که کشورما و بالطبع استان ایلام به دلیل آن که در گروه کشورها و استان‌های در حال توسعه قرار دارد، مشمول معضلات و مشکلات خاصی است. عدم توازن و هماهنگی میان رشد جمعیت با سطح رشد اقتصادی و توسعه، وضعیت اجتماعی‌ای را ایجاد کرده است که تبعات زیان بار آن تنها به بخش اقتصاد مربوط نمی‌شود؛ بلکه آثار اجتماعی و فرهنگی قابل ملاحظه‌ای به ویژه رفتارهای خشونت آمیز در سطح جامعه را از خود به جای گذاشته است که حل و فصل آن‌ها توان و انرژی گسترده‌ای را می‌طلبد و زمینه ساز نگرانی جدی مسئولان شده است.

به نظر می‌رسد این مسأله در ایلام با توجه به جوانی جمعیت جدی‌تر باشد؛ چرا که بیشترین مرتکبان خشونت و دیگر رفتارهای ضد اجتماعی در هر جامعه‌ای را نوجوانان و جوانان تشکیل می‌دهند.

آمار و ارقام قوه ی قضائیه نشان می‌دهد که از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ ایلام با داشتن ۸۰۵ پرونده از لحاظ میزان خشونت در رتبه ی پنجم قرار دارد (صدیق سروستانی، ۱۳۸۷: ۱۱۶). بر اساس آمار دفتر تحقیقات کاربردی نیروی انتظامی استان ایلام در شش ماهه ی نخست سال ۱۳۹۰، ۱۸ فقره قتل، ۷۳ فقره نزاع جمعی و ۴۶۴ فقره نزاع فردی در ایلام به وقوع پیوسته است. افزایش وقوع پدیده ی قتل و نزاع‌های خیابانی، همسر آزاری و خودکشی در سال‌های اخیر در ایلام نشان می‌دهد که این گونه معضلات اجتماعی با پدیده ی خشونت در ارتباط هستند.

می‌توان گفت خشونت و پرخاشگری جوانان یکی از معضلات و مشکلات عمده‌ی جامعه امروزی ماست. که باید برای درمان و پیشگیری آن به صورت جدی اقدام نمود و چنان چه به موقع اقدام نشود زیان جبران ناپذیری به همراه خواهد داشت. در این پژوهش تلاش شده بررسی خشونت جوانان بررسی شود. در واقع، به دنبال پاسخگویی به این سؤال هستیم که مهم ترین عوامل اجتماعی گرایش جوانان شهر ایلام به خشونت کدامند؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

خشونت جوانان از لحاظ سلامت اجتماعی قابل توجه است و ممکن است موجب تنش‌هایی بین خانواده‌ها، همسایگان و دیگران شود. بررسی مسأله‌ی خشونت جوانان هم از لحاظ وقت و نیرویی که دولت‌ها صرف حل آن‌ها می‌کنند و هم از نظر شناسایی زمینه ساز خطر قربانی شدن و مرتکب شدن جوانان به اعمال خشونت آمیز اهمیت دارد. اهمیت و ضرورت این مطالعه چه از بعد نظری یا شناخت بهتر مسأله و چه از بعد عملی (برنامه ریزی برای پیشگیری و کاهش نابهنجاری و نیز خلأ یک پژوهش در زمینه‌ی خشونت جوانان) ضروری به نظر می‌رسد. یافته‌های این پژوهش می‌تواند مورد استفاده‌ی دستگاه‌های فرهنگی و متولی امور جوانان نظیر: وزارت ورزش و جوانان، آموزش و پرورش، مراکز آموزش عالی، سازمان بهزیستی، نیروی انتظامی و سایر دستگاه‌های مرتبط با جوانان قرار گیرد. با شناسایی عوامل مؤثر بر خشونت جوانان و سنخ‌شناسی نوع خشونت و پرخاشگری آنان، می‌توان در راستای کنترل این پدیده‌ی اجتماعی تلاش نمود؛ زیرا مقابله با آسیب‌های اجتماعی زمانی میسر است که ابعاد آسیب برای برنامه ریزان مشخص باشد تا بتوانند راهکار متناسب با آسیب موجود اعمال نمایند. با کنترل خشونت جوانان، احساس امنیت اجتماعی و اعتماد اجتماعی در جامعه بالا خواهد رفت. می‌دانیم که این دو مؤلفه از عناصر اساسی سرمایه‌ی اجتماعی به شمار می‌روند، افزایش میزان سرمایه‌ی اجتماعی سبب تعالی جامعه خواهد شد، از سویی دیگر، کنترل خشونت در جامعه سبب می‌شود که سطح تعاملات اجتماعی افراد گسترش و توسعه یابد.

اهداف پژوهش

هدف کلی: بررسی عوامل اجتماعی گرایش جوانان ۱۵ تا ۲۹ ساله‌ی شهر ایلام به خشونت

اهداف جزئی و خاص

- بررسی رابطه ی بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی خانواده بر میزان گرایش جوانان به خشونت؛
- بررسی رابطه ی بین قربانی خشونت شدن بر میزان گرایش جوانان به خشونت؛
- بررسی رابطه ی بین برچسب خشونت خوردن و میزان گرایش جوانان به خشونت؛
- تعیین میزان باورهای مشوق به خشونت در فرد؛
- آرایه ی راهکارهایی به منظور کنترل خشونت جوانان.

پیشینه پژوهش

- محمود علمی و همکاران (۱۳۸۸) تحقیقی با عنوان « تعیین میزان شیوع خشونت و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن » انجام داده اند. نتایج یافته های تحقیق نشان داده که متغیرهای عدم دلبستگی به والدین ، عدم نظارت والدین بر رفتار فرزندان ، بد رفتاری والدین یا فرزندان ، تضاد والدین باهم ، داشتن دوستان بزهکار، عدم پای بندی به دستورات اخلاقی ، تنبیه در مدرسه و سخت گیری والدین با خشونت دانش آموزان رابطه مستقیم و معنا داری داشتند.

- مهربان پارسامهر و دیگران (۱۳۸۹) تحقیقی با عنوان «رابطه پیوند اجتماعی ایجاد شده توسط خانواده با خشونت میان فردی نوجوانان پسر در شهر یزد» انجام داده اند. نتایج نشان داده بین چهار عامل مؤثر در جامعه پذیری (که در خانواده وجود دارند) و رفتارهای خشونت آمیز نوجوانان، همبستگی منفی و معنا داری وجود دارد. نتایج رگرسیون سلسله مراتبی نشان داده که متغیرهای کنترل والدین و دلبستگی به خانواده برای خشونت کلامی؛ متغیرهای کنترل والدین، دلبستگی به خانواده ، سن و پایه ی تحصیلی برای خشونت جسمانی ملایم و شدید؛ متغیرهای کنترل والدین، دلبستگی به خانواده، توافق والدین، سن و پایه ی تحصیلی برای خشونت میان فردی، در مجموع پیش بینی کننده های برجسته تری بودند.

- مسعود غلامعلی لواسانی و همکاران (۱۳۸۵) تحقیقی با عنوان «فراوانی و علل رفتارهای خشونت آمیز در مدارس دوره ی راهنمایی لرستانی : از دیدگاه معلمان ،معاونان و دانش آموزان» انجام داده اند. نتایج نشان داده که دانش آموزان پسر میزان خشونت کلامی و بدنی در مدرسه را به صورت معنا دار بیشتر از دختران گزارش می دهند. همچنین مقایسه ی سه گروه نشان داده که معلمان و معاونان مدارس بر اهمیت عوامل فردی ، خانوادگی و اجتماعی در خشونت در مدرسه بیش از دانش آموزان تأکید کرده اند.

- گیلیگان (۲۰۰۵: ۱۴۷) در تحقیقات خود رفتار خشونت آمیز زندانیان را در طی سال‌های طولانی بررسی کرده است. او نتیجه گرفته که در تمامی حالات خشونت با تجربه احساس شرمندگی^۱ و بی احترامی^۲ و مسخره شدن^۳ همراه است.

چارچوب نظری

این مطالعه سعی کرده از طریق گزینش تلفیقی بهینه از نظریه‌های مرتبط و مقتضی، به شناخت و تبیین بهتری از خشونت جوانان دست یابد. از این رو، از میان مجموعه‌ی نظریه‌ها و رویکردها، رویکرد تلفیقی (اثبات گرا و برساخت گرا) با توجه به متغیرهای اصلی آن جهت هدایت نظری تحقیق انتخاب شده است.

فرصت های مشروع افتراقی

رابرت مرتون معتقد است انحراف (کژرفتاری) برای این پیش می آید که جامعه دستیابی به برخی هدف ها را تشویق می کند؛ ولی وسایل ضروری برای رسیدن به این هدف ها را در اختیار همه ی اعضای جامعه قرار نمی دهد . در نتیجه ، برخی افراد یا باید هدف های خاصی را برای خود برگزینند و یا برای رسیدن به هدف هایی که فرهنگ جامعه شان تجویز کرده ، باید وسایل نامشروعی را به کار ببرند . در واقع، این نظریه انحراف را به عنوان نتیجه ی فشارهای ساختاری می داند که مردم را تحت فشار قرار می دهد(ستوده ، ۱۳۸۵ : ۱۲۹).

ناکامی کوهن

آلبرت کوهن منشأ این رفتارها را عدم دسترسی به هدف مورد قبول جامعه می داند . او کجروی را اعتراض ناشی از یأس و نومیدی ، ناکامی و حرمان طبقه ی محروم جامعه ذکر کرده که به شکل ویرانگری ، تخریب و خشونت نمایان می شود. کوهن معتقد است در بسیاری موارد ارتکاب جرایم گوناگون به خاطر یک هدف سودمند گرایانه انجام نمی گیرد، بلکه هدف از ارتکاب جرم سرگرمی و لذت جویی می باشد(مؤمنی، ۱۳۸۸: ۱۰۳). بنابراین، با توجه به نظریه ی فشار می توان گفت: پایگاه اجتماعی- اقتصادی پایین

1. Experience of feeling shamed
2. Humiliated
3. Ridiculed

والدین و ناکامی در ارتکاب خشونت جوانان و دیگر رفتارهای خطرناک تأثیر عمده ای دارد (سلیمی و داوری، ۱۳۸۶: ۳۴۴).

نظریه ی بی سازمانی اجتماعی

نظریه ی بی سازمانی اجتماعی جرم و خشونت را ناشی از بی سازمانی محلات می داند. بر طبق این نظریه پایین بودن کنترل اجتماعی غیر رسمی در محلات، کاهش همبستگی اجتماعی، ناهمگونی جمعیت، پایین بودن پایگاه اقتصادی - اجتماعی افراد محله موجب افزایش جرم و خشونت می شود (ممتاز، ۱۳۸۵: ۸۶).

نظریه یادگیری اجتماعی

نظریات یادگیری اجتماعی، کجروی را پدیده ای می دانند که اشخاص آن را در خلال شیوه های متفاوت یادگیری فرا می گیرند. آنها معتقدند که جرم همانند دیگر رفتارها در اثر یادگیری هنجارها، ارزش ها و رفتارهای مرتبط با فعالیت مجرمانه آموخته می شود. یکی از قوی ترین نقاط نظریه ی یادگیری این است که بر یگانگی افراد تأکید دارد و اعتقاد دارد که ممکن است افراد به دلایل متفاوت مرتکب جرم یا بزهکاری مشابه شوند. به این دلیل انگیزه ها و انتظارات هر کس را بر اساس تجربیات وی می سنجند.

دیدگاه بوم شناختی (اکولوژی)

لوئیز ورث، رابرت پارک و ارنست برگس در دیدگاه اکولوژی به توزیع پدیده ها و رابطه ی آنها با محیط می پردازند و جرم را تابعی از تغییرات اجتماعی می دانند که جدایی از تغییرات محیطی به وقوع می پیوندد برگس و همکارانش تلاش کردند رابطه ی بین جرم و اکولوژی را در شیکاگو تبیین کنند. آنها شهر را به عنوان یک موجود زنده در نظر می گرفتند که رشد می کند و کل پیکره ی آن موجود را تشکیل می دهد و حوزه های متعدد شهر را به عنوان اندام هایی در نظر می گرفتند که برای کارهای مختلفی به خدمت گرفته می شوند.

از نگاه مرتون (۱۹۳۸-۱۹۵۷)، بریدگی میان هدف ها و وسایل نهادی شده ممکن است به سبب وسعت یافتن هدف ها و محدود شدن تعریف راه های مشروع برای دست یافتن به هدف ها پدید آید. او مدعی است که پیامدهای این گسستگی و انفصال موجب ضعف تعهد فرد می گردد و او را در وضعیت بی هنجاری قرار می دهد. در نتیجه، دچار کجروی می شود و دست به رفتارهای خشونت آمیز می زند.

به اعتقاد کوهن جوانان و نوجوانان طبقه ی پایین علاقه مند به دستیابی به منزلت بالا هستند که نتیجه ی عدم دستیابی به چنین هدفی بی شک به شکست آنان می انجامد و دچار سرخوردگی و ناکامی می شوند. در بین این جوانان خرده فرهنگ دیگری شکل می گیرد و ارزش های متفاوتی به وجود می آید و زمینه ی انجام اعمال غیرقانونی و کجروی در بین آنها بوجود می آید. کوهن معتقد است ارتکاب رفتارهای کجروانه نه به خاطر یک هدف سودمند، بلکه در بسیاری موارد نوعی لذت بردن و تفریح به حساب می آید.

از دیدگاه نظریه ی بی سازمانی اجتماعی نه تنها منشأ کجروی را به ساخت اجتماعی و فرهنگ مربوط می سازد، بلکه این توجیه را به دست می دهد که چرا افراد برخی اعمال کجروانه را مرتکب می شوند.

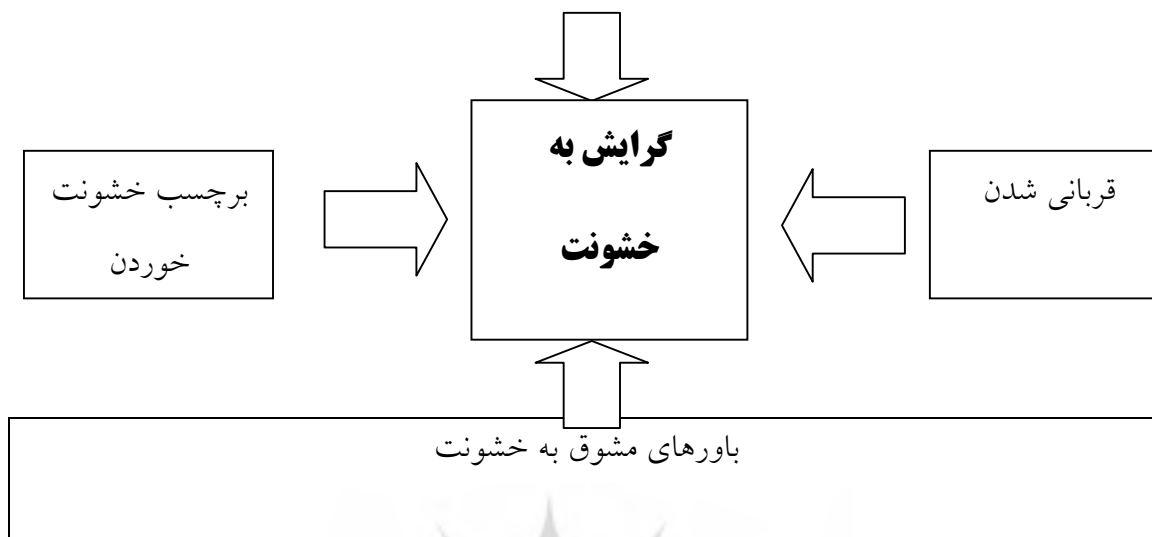
نظریه ی یادگیری اجتماعی بر تأثیرات متقابل بین رفتار و محیط تأکید دارد و بر الگوهایی از رفتار متمرکز می شود که فرد آنها را برای کنار آمدن با محیط در خود پرورش می دهد. در این زمینه باندورا مدعی است که غالباً رفتارهای انسان از طریق مشاهده و در طول فرایند الگو سازی آموخته می شود.

دیدگاه بوم شناختی بر نحوه ی توزیع فعالیت های اجتماعی در فضا و زمان تأکید دارد. در واقع، میزان کجروی در یک منطقه معیار اصلی بی سازمانی اجتماعی است و بی سازمانی اجتماعی خود علت کجروی و کج رفتاری است.

مدل تحلیلی

مدل تحلیلی زیر (برگرفته از چارچوب نظری تحقیق) بیان کننده ی رابطه بین مهم ترین متغیرهای مستقل تأثیرگذار بر خشونت جوانان است.

پایگاه اقتصادی - اجتماعی والدین		
تحصیلات	شغل	درآمد

فرضیه های پژوهش

- به نظر می‌رسد بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی والدین و خشونت جوانان رابطه وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین قربانی شدن و میزان خشونت جوانان رابطه وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین برچسب خشونت خوردن و میزان خشونت جوانان رابطه وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین باورهای مشوق به خشونت و میزان خشونت جوانان وجود دارد.

تعریف مفاهیم و اصطلاحات

جوانی: در کشورهای مختلف تعاریف متفاوتی از جوان و جوانی در نزد برنامه ریزان امور جوانان وجود دارد. برای نمونه، جوانان در جمهوری اسلامی ایران گروه سنی ۱۴ تا ۲۹ سال، در اتریش گروه سنی ۱۵ تا ۲۵ سال، در مالزی گروه سنی زیر ۴۰ سال، و در تایلند گروه سنی صفر تا ۳۵ سال تعریف شده اند.

خشونت: خشونت^۱ می‌تواند به معنای تهاجم فیزیکی مرد برای اعمال کنترل مورد استفاده قرار گیرد. به عبارتی دیگر خشونت یعنی، کاربرد نیروی فیزیکی یا تهدید به کاربرد آن به نحوی که بتواند لطمات جسمی یا معنوی به شخص یا اشخاص وارد آورد. در این مورد، خواست و رضایت فرد یا افراد دیگر یا ملاک

4.Violence

نیست یا این که این عمل علی رغم میل آنان به منصفه ی ظهور می رسد (هافمن؛ به نقل از افتخاری ، ۱۳۷۹: ۴۶) .

روش تحقیق: روش تحقیق پژوهش حاضر، توصیفی و از نوع پیمایشی است.

جامعه ی آماری: جوانان بین سنین ۱۵ تا ۲۹ ساله ی شهر ایلام، به تعداد آنها ۷۶ هزار و ۷۶۹ نفر شامل: ۳۸ هزار و ۸۰۳ دختر و ۳۷ هزار و ۹۹۳ پسر بودند.

شیوه ی نمونه گیری: روش نمونه گیری چند مرحله ای بود. ابتدا، از طریق نمونه گیری مطبّق متناسب با حجم اقدام شده؛ آن گاه برای انتخاب افراد از روش تصادفی ساده نیز استفاده گردید. صفت مورد نظر در نمونه گیری مذکور، جنس پاسخگویان است.

حجم نمونه: حجم نمونه ی برآورد شده با استفاده از روش نمونه گیری کوکران ۳۸۲ نفر بوده است که با توجه به احتمال کاهش نمونه و نیز به منظور تحقق فرایند تعمیم نتایج، حجم نمونه به تعداد ۴۰۰ نفر افزایش یافت.

ابزار گردآوری اطلاعات: ابزار اصلی پرسشنامه بود که با ۹۸ سؤال اصلی؛ ۱۳ سؤال زمینه ای؛ ۸۳ سؤال بر اساس طیف لیکرت و ۲ سؤال باز طراحی شد.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات: پس از جمع آوری پرسشنامه ها، داده ها در نرم افزار آماری *SPSS* ثبت شد؛ و سپس داده ها در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی: آزمون *t* استیودنت (*t* گروه های مستقل)، ضریب اسپرمن و رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

تعیین اعتبار و پایایی ابزار اندازه گیری: در این تحقیق، پرسشنامه دارای اعتبار سازه ای بود. برای محاسبه ی ضریب پایایی در مطالعه ی حاضر از روش آلفای کرونباخ^۱ استفاده شده است. مقدار آلفای محاسبه شده ۰.۸۵ بوده است؛ که بیانگر آلفای مورد قبول سؤالات پرسشنامه می باشد.

یافته های تحقیق

توصیف داده ها: از بین تمامی پاسخگویان ۸۱,۵ درصد آنان را مردان و ۱۸,۵ درصد را زنان تشکیل داده بودند. حداقل سن پاسخگویان ۱۸ سال و حداکثر سن آنان ۲۹ سال بود. ضمناً میانگین سنی پاسخگویان ۲۲ سال بوده است.

۸۵ درصد افراد پاسخگو اظهار نموده اند: پدر آنان در قید حیات است و تنها ۱۵ درصد گفته اند که پدرشان دارفانی را وداع گفته است. درصد افراد پاسخگو اظهار نموده اند مادر آنان در قید حیات است و تنها ۴,۵ درصد گفته اند مادرشان دارفانی را وداع گفته است

۳۰ درصد پاسخگویان اظهار داشته اند پدرشان بی سواد است. ۴۶,۵ درصد دارای پدرانی با تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم و پدر ۲۳,۵ درصد آنان دارای تحصیلات عالی بوده اند. ۴۴,۵ درصد پاسخگویان اظهار داشته اند مادران شان بی سواد است. مادر ۵۲ درصد دارای با تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم و مادر ۳,۵ درصد آنان دارای تحصیلات عالی بوده اند

پدر ۱۶ درصد پاسخگویان بی کار، ۲۵,۵ درصد دارای شغل آزاد، ۴۴,۵ درصد دارای شغل دولتی و ۱۴ درصد کارگر و کشاورز بوده اند. مشاغل عالی تنها یک درصد از کل مشاغل را اشغال کرده اند مادر. ۹۰,۵ درصد پاسخگویان، خانه دار، ۸,۵ درصد دارای مشاغل دولتی و یک درصد دارای مشاغل آزاد بوده اند.

متوسط درآمد خانواده ها ۷۰۰ هزار تومان در ماه، و میزان هزینه های آنان ۶۵۶ هزار تومان در طول ماه بوده است.

۷۸ درصد پاسخگویان در منازل شخصی و پدری، ۱۷ درصد در منازل استیجاری، و ۳,۵ درصد در منازل سازمانی زندگی می کنند.

۸۷,۵ درصد پاسخگویان اظهار داشته اند با والدین خویش زندگی می کنند. ۳۲ درصد از کسانی که ادعا داشته اند با والدین خود زندگی نمی کنند، علت این امر را فوت یکی از والدین دانسته اند. ۴ درصد علت امر را طلاق، ۵۲ درصد متارکه و ۱۲ درصد سایر بیان کرده اند.

حدود ۵۶,۵ درصد پاسخگویان دارای پایگاه اقتصادی اجتماعی متوسط، ۲۹,۵ درصد پایین و تنها ۱۴ درصد دارای پایگاه اقتصادی اجتماعی بالایی بوده اند.

آزمون فرضیه ها

فرضیه ی اول: به نظر می رسد بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی والدین و خشونت جوانان رابطه وجود دارد.

جدول شماره ی (۱) فرضیه ی رابطه ی بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی والدین و خشونت جوانان را نشان می دهد.

نتیجه آزمون	sig	r	عنوان آزمون
پذیرش فرض تحقیق	۰,۴۳	-۰,۶۵	ضریب همبستگی اسپرمن

با توجه به محاسبات جدول شماره ی (۱) چون سطح معنا داری به دست آمده ($\text{sig}=0.43$) بیشتر از سطح معنا داری معین ($\text{sig}=0.05$) است؛ بنابراین، فرضیه ی تحقیق مورد پذیرش واقع می شود. به عبارت دیگر، بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی و خشونت جوانان همبستگی وجود دارد. میزان ضریب همبستگی محاسبه شده بیانگر قوی بودن همبستگی بین دو متغیر است.

جهت ضریب همبستگی منفی بوده و بیانگر همبستگی معکوس بین دو متغیر است. به عبارت دیگر، با بالا رفتن پایگاه اقتصادی - اجتماعی از میزان خشونت کاسته خواهد شد. یا این که میزان خشونت در افراد وابسته به پایگاه اقتصادی-اجتماعی پایین بیشتر از افراد متناسب پایگاه بالاست.

فرضیه ی دوم: به نظر می رسد بین قربانی خشونت شدن و میزان خشونت جوانان رابطه وجود دارد.

جدول شماره ی (۲) فرضیه ی رابطه ی بین قربانی خشونت شدن و میزان خشونت جوانان را نشان می دهد.

نتیجه آزمون	sig	r	عنوان آزمون
پذیرش فرض تحقیق	۰,۰۰۰	۰,۶۰	ضریب همبستگی اسپرمن

با توجه به محاسبات جدول شماره ی (۲) چون سطح معنا داری به دست آمده ($\text{sig}=0.000$) کمتر از سطح معنا داری معین ($\text{sig}=0.05$) است؛ از این رو، فرضیه ی تحقیق مورد پذیرش واقع می شود. به عبارتی دیگر، بین قربانی خشونت بودن و خشونت جوانان همبستگی وجود دارد. جهت ضریب همبستگی مثبت بوده و بیانگر همبستگی مستقیم بین دو متغیر است. به عبارت دیگر، با افزایش میزان قربانی خشونت بودن بر تمایلات پرخاشگرانه ی افراد نیز اضافه می شود. شدت ضریب همبستگی محاسبه شده ($r=0.60$) بیانگر میزان همبستگی قوی بین دو متغیر است.

فرضیه ی سوم: بین برچسب خشونت خوردن و گرایش جوانان به خشونت رابطه وجود دارد.

جدول شماره ی (۳) فرضیه ی رابطه ی برچسب خشونت خوردن و گرایش جوانان به خشونت را نشان می دهد.

نتیجه آزمون	sig	r	عنوان آزمون
پذیرش فرض تحقیق	۰,۰۰۰	۰,۷۳	ضریب همبستگی اسپرمن

با توجه به محاسبات جدول شماره ی (۳) چون سطح معنا داری به دست آمده ($\text{sig}=0.000$) کمتر از سطح معنا داری معین ($\text{sig}=0.05$) است؛ از این رو، فرضیه ی تحقیق مورد پذیرش واقع می شود. به عبارت دیگر، بین برچسب خشونت خوردن و خشونت جوانان همبستگی وجود دارد. جهت ضریب همبستگی مثبت بوده و بیانگر همبستگی مستقیم بین دو متغیر است. به عبارتی دیگر با افزایش میزان برچسب خشن خوردن بر تمایلات پرخاشگرانه ی افراد نیز اضافه می شود. شدت ضریب همبستگی محاسبه شده ($r=0.73$) بیانگر میزان همبستگی خیلی قوی بین دو متغیر است

فرضیه ی چهارم : به نظر می رسد بین باورهای مشوق خشونت و گرایش جوانان به خشونت رابطه وجود دارد.

جدول شماره ی (۴) فرضیه ی رابطه ی بین باورهای مشوق خشونت و گرایش جوانان به خشونت را نشان می دهد.

نتیجه آزمون	sig	r	عنوان آزمون
پذیرش فرض تحقیق	۰,۰۰۰	۰,۷۹	ضریب همبستگی اسپرمن

با توجه به محاسبات جدول شماره ی (۴) چون سطح معنا داری به دست آمده ($\text{sig}=0.000$) کمتر از سطح معنا داری معین ($\text{sig}=0.05$) است؛ از این رو، فرضیه ی تحقیق مورد پذیرش واقع می شود. به عبارت دیگر، بین باورهای مشوق خشونت داشتن و خشونت جوانان همبستگی وجود دارد. جهت ضریب همبستگی مثبت بوده و بیانگر همبستگی مستقیم بین دو متغیر است. به عبارت دیگر، با افزایش باورهای خشونت افراد بر تمایلات پرخاشگرانه ی افراد نیز اضافه می شود. شدت ضریب همبستگی محاسبه شده ($r=0.79$) بیانگر میزان همبستگی قوی بین دو متغیر است.

بحث و نتیجه گیری

محور اصلی پژوهش حاضر، بررسی عواملی اجتماعی گرایش جوانان ۱۵ تا ۲۹ ساله ی شهر ایلام به خشونت است.

فرضیه ی نخست که بیانگر وجود همبستگی بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی و میزان خشونت جوانان بود. جهت ضریب همبستگی منفی بوده و نشان از همبستگی معکوس بین دو متغیر داشت. به عبارت دیگر، با بالا رفتن پایگاه اقتصادی - اجتماعی از میزان خشونت کاسته خواهد شد. یا این که میزان خشونت در افراد وابسته به پایگاه اقتصادی- اجتماعی پایین بیشتر از افراد متناسب به پایگاه اجتماعی بالاست.

فرضیه ی دوم که داعیه دار وجود همبستگی بین قربانی خشونت شدن و میزان خشونت جوانان بود، جهت ضریب همبستگی مثبت بوده و بیانگر همبستگی مستقیم بین دو متغیر است. به عبارت دیگر، با افزایش

میزان قربانی خشونت بودن بر تمایلات پرخاشگرانه ی افراد نیز اضافه می شود. شدت ضریب همبستگی محاسبه شده ($r=0.60$) بیانگر میزان همبستگی قوی بین دو متغیر است

فرضیه ی سوم که داعیه دار وجود همبستگی بین برجسب خشونت خوردن و گرایش جوانان به خشونت بود. جهت ضریب همبستگی مثبت بوده و بیانگر همبستگی مستقیم بین دو متغیر است. به عبارت دیگر، با افزایش میزان برجسب خشن خوردن بر تمایلات پرخاشگرانه ی افراد نیز اضافه می شود. شدت ضریب همبستگی محاسبه شده ($r=0.73$) بیانگر میزان همبستگی خیلی قوی بین دو متغیر است.

فرضیه ی چهارم که بیان کننده ی وجود همبستگی بین باورهای مشوق خشونت و گرایش جوانان به خشونت بود. جهت ضریب همبستگی مثبت بوده و بیانگر همبستگی مستقیم بین دو متغیر است. به عبارت دیگر، با افزایش باورهای خشونت افراد بر تمایلات پرخاشگرانه ی افراد نیز اضافه می شود. شدت ضریب همبستگی محاسبه شده ($r=0.79$) بیانگر میزان همبستگی قوی بین دو متغیر است

براساس فرضیه ی احساس ناکامی، کجروی به پایگاه اجتماعی و طبقات اجتماعی مرتبط بوده و منشأ این رفتارها را عدم دسترسی به هدف مورد قبول جامعه می داند. کوهن کجروی را اعتراض ناشی از یأس و نومیدی، ناکامی و حرمان ی طبقه محروم جامعه ذکر کرده که به شکل ویرانگری، تخریب و خشونت نمایان می شود. نتایج پژوهش حاضر بیانگر وجود همبستگی بین ناکامی و گرایش جوانان به خشونت بود. جهت ضریب همبستگی مثبت بوده و بیانگر همبستگی مستقیم بین دو متغیر است.

طبق نظریه برجسب اجتماعی، جامعه و نظام هنجاری در مقابل افراد کجرو واکنش نشان داده و برجسب کجروی را به آنها وارد آورد. بکر معتقد است که گاه فرد، آگاهانه یا ناآگاهانه، دورنمایه ی برجسب وارد آمده بر خود را می پذیرند. تصویری جدید را از خویش، در ذهن ساخته و پرداخته می کند؛ و شروع به رفتار مناسب با آن می نماید. آنجاست که رفتار وی، شکل کجروی دومین را به خود می گیرد. مفهومی حاکی از نوعی درگیری مستمر در رفتارهای کجروانه، به گونه ای که برجسب کجرو بودن را بر خود پذیرفته، و آن را یکی از ویژگی های شخصیتی خود محسوب داشته است. نتایج این پژوهش بیانگر همبستگی مستقیم بین دو متغیر است. به عبارت دیگر، با افزایش میزان برجسب خشن خوردن بر تمایلات پرخاشگرانه ی افراد نیز اضافه می شود.

پیشنهادها

- برای موشکافی دقیق تر خشونت نوجوانان و جوانان، ابعاد دیگر آن از قبیل خشونت جنسی و خشونت عاطفی مورد توجه قرار گیرد.
- برای بررسی دقیق تر پدیده ی خشونت جوانان بهتر است فقط یکی از عوامل خانوادگی، اجتماعی، فردی و یا محیطی مطالعه و بررسی شود.
- اگر امکانات مالی و زمان کافی اجازه دهد، این مسأله به صورت طولی بررسی شود.
- پدیده ی خشونت با روش کیفی و مطالعه ی عمیق نیز بررسی شود.

پیشنهادهای کاربردی

- برقراری روابط عاطفی با فرزندان به ویژه در محیط خانوادگی؛
- کاهش کشمکش ها و تضادها و درگیری های خانوادگی به ویژه والدین با یکدیگر خاصه در حضور فرزندان.
- اجتناب از تنبیه بدنی، تحقیر بچه ها در جمع و انگ زدن به آنها در خانه و مدرسه و اجتماع؛
- مشارکت جویی و مسئولیت پذیری جوانان و نوجوانان یکی از راهکارهای مهم تقویت سرمایه اجتماعی و به تبع آن کاهش خشونت در بین جوانان می باشد؛
- استفاده از زبان ملایم و محبت آمیز در برخورد با جوانان و به کارگیری عوامل تشویقی و سیاست های ایجابی به جای استفاده از عوامل تهدید آمیز و سیاست های سلبی در آموزش و ارشاد آنان؛
- کاهش نابرابری و بی عدالتی اجتماعی و فراهم آوردن فرصت های برابر برای اقشار مختلف جامعه در زمینه های مختلف؛
- ایجاد رابطه ی گرم و صمیمی با جوانان و تقویت پیوندهای خانوادگی از طریق توجه به خواسته های جوانان، اهمیت قائل شدن برای نظرشان و مشارکت دادن آن ها در تصمیم گیری های خانوادگی.

- آشفته تهرانی (۱۳۷۰) جامعه شناسی جمعیت. انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان: اصفهان.
- افتخاری، اصغر (۱۳۷۹) خشونت و جامعه. نشر سفیر. تهران.
- پورنگاش تهرانی، سید سعید (۱۳۸۴) بررسی خشونت خانوادگی در خانواده های تهرانی، در ماهنامه علمی- پژوهشی دانشور رفتار دانشگاه شاهد سال دوازدهم، دوره جدید، شماره ۱۳-آبان ۸۴.
- ریاحی، غلامحسین، (۱۳۷۰)، روان شناسی در خدمت اولیا و مربیان. نشر اشرفیه، تهران.
- سازمان ملی جوانان، (۱۳۸۴)، گزارش ملی جوانان، دفتر مطالعات و تحقیقات. تهران.
- ستوده، هدایت اله و دیگران، (۱۳۸۵)، جامعه شناسی انحرافات، مؤسسه انتشارات آوای نور، تهران.
- سلیمی، علی و داوری، محمد، (۱۳۸۶)، جامعه شناسی کجروی، پژوهشکده حوزه و دانشگاه قم- چاپ زیتون، قم.
- پارسا مهر، مهربان و همکاران، (۱۳۸۸)، " رابطه پیوند اجتماعی ایجاد شده توسط خانواده؛ خشونت میان فردی نوجوانان پسر در شهر یزد". دانشگاه یزد، یزد.
- صدیق سروستانی، رحمت اله، (۱۳۸۷)، جامعه شناسی انحرافات اجتماعی. انتشارات سمت، تهران. چاپ دوم.
- علمی، محمود و دیگران، (۱۳۸۸)، تعیین میزان شیوع خشونت و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن . مجموعه مقالات دومین همایش جامعه ایمن شهر تهران، تهران.
- غلامعلی لوسانی و دیگران، (۱۳۸۵)، فراوانی و علل رفتارهای خشونت آمیز در مدارس دوره راهنمایی لرستان: از دیدگاه معلمان، معاونان و دانش آموزان. مجله روان شناسی و علوم تربیتی، سال سی و هشتم، شماره ۲: ۱-۷۷.
- محسنی تبریزی، علیرضا، (۱۳۷۹)، مبانی نظری و تجربی وندالیسم: مروری بر یافته های یک تحقیق. نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۶: ۱۹۳-۲۲۷.
- ممتاز، فریده، (۱۳۸۱)، انحرافات اجتماعی، نظریه ها و دیدگاه ها. شرکت سهامی انتشار، تهران.
- مؤمنی، سعید (۱۳۸۸). مطالعه جامعه شناختی عوامل مؤثر بر گرایش جوانان به خشونت در شهر سرآبله. دانشگاه آزاد واحد تهران شمال.

- Krug EG, Mercy JA. **Epidemiology of violent in death the world**. Injury prevention, 2001, 1:104-111.
- Bassant, Judith, Hil, Richard, Watt, Rob, and Webber, Ruth, 1999, **thinking the problem of youth violence and families**, Australian institute of criminology. London Rider. 2007.
- Cilligan, J (2005). **The Resolve to stop the violence project**, journal of public Health 27.

A Study on Social Factors Affecting Youth Aggression

Zahra Hazratti Someeh

Ph. D.Sociology Lecturer of Islamic Azad University, Takestan Branch

Hossein Asadi

Ph. D.Sociology Lecturer of Islamic Azad University, Ashtian Branch

Seyyed Malek Sadeghean

Master degree in Sociology

Received: 7 Jun. 2012

Accepted: 29 Aug. 2012

This research have been done with the aim of studying social factors effective of Ilam city's 15-29 years youth attitude toward aggressiveness in 2012. For theoretical frame work it was used sociological theories in both conformist and structuralist paradigms and theorists like Bandeira & Satterland, Bergess, Iekerz, and Howard Becher. Research method is descriptive and survey type. Statistical community are Ilam city's 15-29 years youth with 76796 subjects and sample volume 400 subjects. Sampling method is classification sampling in proportion with volume and simple random method was used to select subjects. Main tools of present research are questionnaire and supplementary tools is referring to library in this research, questionnaire has structural validity and its α - Cronbach is 85% for reliability coefficient. Research results showed that following variables have a meaningful and direct relationship with youth aggressiveness: "Socio- economic status, victim observer of aggression, having title of aggressive and incentive believes of aggression". Finally, with respect to obtained results, it is introduced recommendations and procedures to lessen the aggression of youth in our society.